

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 20 Б А С П А С Ө З Р Е Л И З І
2013 жылғы 5 маусым

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша 2013 жылғы мамырда инфляция 0,2% (2012 жылғы мамырда – 0,7%) деңгейінде қалыптасты. Азық-түлік тауарларының бағасы 0,2%-ға (0,2%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 0,1%-ға (0,2%-ға) өсті. Ақылы қызмет көрсету тарифтері 0,3%-ға (1,7%-ға) көтерілді.

Азық-түлік тауарлары нарығында 2013 жылғы мамырда көп дәрежеде жемістер мен көкөністер 1,4%-ға, оның ішінде пияз – 6,2%-ға, қызылша – 4,9%-ға, картоп – 4,7%-ға, сәбіз – 3,4%-ға, сондай-ақ макарон өнімдері – 0,2%-ға, ет және ет өнімдері – 0,1%-ға, балық және теңіз өнімдері – 0,1%-ға, қант – 0,1%-ға қымбаттады. Бұдан басқа алкогольсіз сусындар бағасы 0,4%-ға, кондитерлік өнімдер мен шай – әрқайсысы 0,3%-ға өсті. Сонымен қатар, жұмыртқа бағасының 2,6%-ға, күріш 0,2%-ға, жарма өнімдері, сүт өнімдері, май және тоң май – әрқайсысы 0,1%-ға төмендеуі тіркелді.

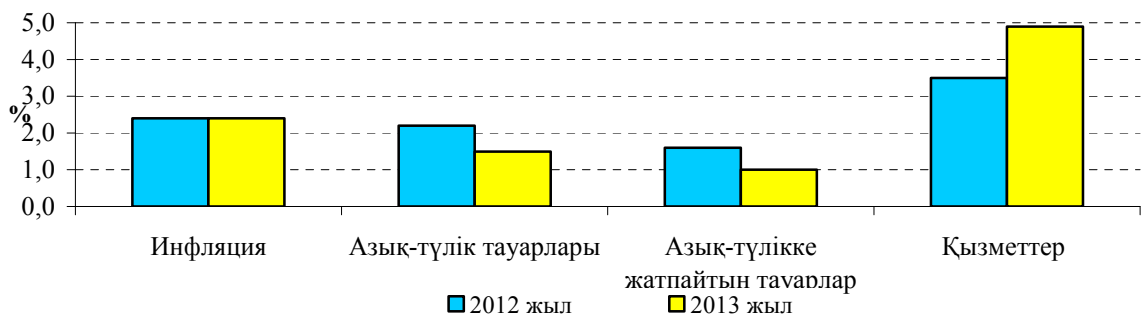
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында киім мен аяқ киім бағасы 0,2%-ға, күнделікті үй заттары 0,3%-ға, дәрі-дәрмек 0,2%-ға көтерілді. Бензин мен дизель отынының құны өзгеріссіз қалды.

Ақылы қызмет көрсету тобында тұрғын үй-коммуналдық сала қызметтерінің ақысы 0,1%-ға өсті. Бұл ретте тұрғын үйді ұстау және қоқысты жинау тарифтері 0,8%-ға өсті. Сұйытылған газ тарифтері 0,1%-ға төмендеді. Басқа тұрғын үй-коммуналдық қызметтер түрлері бойынша тарифтер өзгеріссіз қалды. Сонымен қатар өткен айда медициналық қызметтер бағасы 0,7%-ға, көлік қызметтері 0,7%-ға, оның ішінде темір жол көлігі 3,3%-ға, білім беру қызметтері 0,1%-ға, мейрамханалар мен қонақ үйлер қызметтері 0,9%-ға көтерілді.

2013 жылғы қаңтар-мамырда инфляция 2,4% (2012 жылғы қаңтар-мамырда 2,4%) құрады. Азық-түлік тауарлары 2013 жылдың басынан бастап 1,5%-ға (2,2%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 1,0%-ға (1,6%-ға), ақылы қызметтер 4,9%-ға (3,5%-ға) қымбаттады (1-график).

1-график

2012 және 2013 жылдардағы қаңтар-мамырдағы инфляция және оның құрамдас бөліктері

2013 жылғы мамырда инфляция жылдық көрсетуде 5,9%-ды құрады (2012 жылғы желтоқсанда – 6,0%). Азық-түлік тауарлары соңғы 12 айда 4,6%-ға (5,3%-ға), азық-түлікке жатпайтын тауарлар 2,9%-ға (3,5%-ға), ақылы қызметтер 10,7%-ға (9,3%-ға) қымбаттады.

2. Халықаралық резервтер және ақша агрегаттары

2013 жылғы мамырда Ұлттық Банктің халықаралық резервтері ұлғайды. Ұлттық Банктің жиынтық халықаралық резервтері 28,4 млрд. АҚШ долл. дейін 7,3%-ға өсті (жыл басынан бері 0,3% өсті). Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері негізінен банктердің шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарының ұлғаюы және Ұлттық Банктегі Үкіметтің шоттарына шетел валютасының түсуі есебінен 7,5% ұлғайып, 27,8 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бері 0,3% өсті). Нәтижесінде таза валюта қорлары (ЕАВ) 2013 жылғы мамырда 10,1% өсті. Алтындағы активтер әлемдік нарықтардағы бағасының төмендеуі салдарынан 1,2%-ға қысқарды.

2013 жылғы мамырда елдің халықаралық резервтері жалпы алғанда, Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 63,3 млрд. АҚШ долл.) 91,6 млрд. АҚШ долларына дейін 3,2% өсті (жыл басынан бері 6,5% өсті).

2013 жылғы мамырда ақша базасы 6,5%-ға кеңейіп, 3038,7 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 5,1%-ға кеңейді). Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы 2975,9 млрд. теңгеге дейін 7,3%-ға кеңейді.

2013 жылғы сәуірде ақша массасы 11051,5 млрд. теңгеге дейін 0,2% төмендеді (жыл басынан бері 5,0% өсті). Айналыстағы қолма-қол ақшаның көлемі 1438,9 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға өсті (жыл басынан бері 5,8% төмендеді), банк жүйесіндегі депозиттер 0,4% қысқарып, 9612,6 млрд. теңге болды (жыл басынан бері 6,9% өсті). Депозиттердің ақша массасының құрылымындағы үлесі айналыстағы қолма-қол ақша көлемінің қысқаруы аясында депозиттер көлемінің өсуі салдарынан 2013 жылғы наурыздағы 87,1%-дан 2013 жылғы сәуірдегі 87,0%-ға дейін азайды.

Ақша мультипликаторы 2013 жылғы сәуірде тіркелген ақша массасының төмендеуі қарқынымен салыстырғанда ақша базасы сығымдалуының басым қарқыны салдарынан 2013 жылғы наурыздағы 3,64-ден 2013 жылғы сәуірдің қорытындылары бойынша 3,87-ге дейін өсті.

3. Валюта нарығы

2013 жылғы мамырда теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамы 1 АҚШ доллары үшін 150,74–151,28 теңге аралығында өзгерді. Айдың соңында теңгенің биржалық бағамы бір АҚШ доллары үшін 151,36 теңге болды.

2013 жылғы мамырда қосымша сауда-саттықтардағы мәмілелерді қоса алғанда Қазақстан қор биржасындағы биржалық операциялардың көлемі 2013 жылғы сәуірмен салыстырғанда 10,6%-ға төмендеп, 4,3 млрд. АҚШ долл. болды. Биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 66,4%-ға ұлғайып, 2,2 млрд. АҚШ долл. құрады.

Жалпы алғанда ішкі валюта нарығындағы операциялардың көлемі 6,2% ұлғайып, 6,5 млрд. АҚШ долл. болды.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2013 жылғы мамырда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 5 аукцион өткізілді. Онда 12 айлық МЕККАМ (13,6 млрд. теңге), 5 жылдық МЕОКАМ (14,6 млрд. теңге), 8 жылдық МЕУКАМ (6,7 млрд. теңге), 10 жылдық МЕУКАМ (15,6 млрд. теңге), 12 жылдық МЕУЖКАМ (10 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналасырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік: 12 айлық МЕККАМ бойынша 3,00%, 5 жылдық МЕОКАМ бойынша– 5,58%, 8 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,10%, 10 жылдық МЕУКАМ бойынша – 6,00%, 12 жылдық МЕУЖКАМ бойынша – инфляция деңгейінен 0,01% құрады.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі өткен аймен салыстырғанда 1,7% ұлғая отырып, 2013 жылғы мамырдың аяғында 3069,6 млрд. теңге құрады.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары. Ұлттық Банктің ноттары эмиссиясының көлемі 2013 жылғы сәуірмен салыстырғанда 2013 жылғы мамырда 2,5 еседей қысқарып, 7,6 млрд. теңге болды.

Бұл ретте 3 айлық ноттарды орналастыру бойынша 2 аукцион өтті (1,7 млрд. теңге және 5,9 млрд. теңге). Олар бойынша тиімді кірістілік 1,05% болды.

Айналыстағы ноттардың көлемі 2013 жылғы сәуірмен салыстырғанда 2013 жылғы мамырдың аяғында 12,2% азайып, 78,4 млрд. теңге құрады.

5. Банкаралық ақша нарығы

2013 жылғы сәуірде орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі наурызбен салыстырғанда 38,5%-ға ұлғайып, баламасы 2696,6 млрд. теңге болды.

Орналастырылған теңгедегі банкаралық депозиттердің көлемі 17,7%-ға өсті және 563,7 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 20,9%) болды. Бұл ретте орналастырылған теңгедегі банкаралық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2013 жылғы сәуірде 0,57%-дан 0,56%-ға дейін төмендеді.

2013 жылғы сәуірде наурызбен салыстырғанда орналастырылған доллардағы депозиттердің көлемі 46,7%-ға ұлғайып, 13,4 млрд. АҚШ долл. (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 75,0%) болды. Орналастырылған доллардағы депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 2013 жылғы сәуірде өзгеріссіз 0,10% мөлшерінде қалды.

Рубльдегі және еуроғағы депозиттерге орналастыру көлемі шамалы болып қалуда – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен тиісінше 3,6 және 0,6%.

Шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі 2013 жылғы сәуірде орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 75,4%-дан 79,1%-ға дейін ұлғайды. Орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемінен шетел валютасында резидент емес банктерде орналастырылған депозиттердің үлесі 75,4%-дан 78,7%-ға дейін ұлғайды.

Ұлттық Банк банктерден тартқан депозиттердің көлемі 2013 жылғы сәуірде наурызбен салыстырғанда 546,9 млрд. теңгеге дейін 15,8%-ға өсті.

6. Депозит нарығы

Резиденттердің депозиттік ұйымдардағы депозиттерінің жалпы көлемі 2013 жылғы сәуірде 9612,6 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға төмендеді (жылдың басынан бастап өсім 6,9%). Заңды тұлғалардың депозиттері бір айда 6103,1 млрд. теңгеге дейін 0,8%-ға төмендеді, жеке тұлғалардың депозиттері 3509,6 млрд. теңгеге 0,4%-ға артты.

2013 жылғы сәуірде ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 6570,0 млрд. теңгеге дейін 0,1%-ға артты (заңды тұлғалар – 0,3%-ға өсу, жеке тұлғалар – 0,2%-ға төмендеу), ал шетел валютасында 3042,6 млрд. теңгеге дейін 1,5%-ға төмендеді (заңды тұлғалар – 3,7% төмендеу, жеке тұлғалар – 1,4%-ға өсу). Депозиттердің теңгедегі үлес салмағы бір айда 68,0%-дан 68,3%-ға дейін ұлғайды.

Банктердегі халықтың салымдары (резидент еместерді қоса есептегенде) 2013 жылғы сәуірде 3545,2 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға өсті. Халықтың салымдары құрылымында теңгедегі депозиттер 2157,9 млрд. теңгеге дейін 0,2%-ға төмендеді, шетел валютасындағы депозиттер 1387,2 млрд. теңгеге дейін 1,3%-ға өсті. Халық салымдарының құрамында теңгедегі депозиттердің үлес салмағы бір айда 61,2%-дан 60,9%-ға дейін азайды.

2013 жылғы сәуірде мерзімді депозиттер 6122,6 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға төмендеді. Мерзімді депозиттердің құрамында теңгедегі депозиттер 4124,9 млрд. теңгеге дейін 0,5%-ға түсті, шетел валютасындағы депозиттер 1997,7 млрд. теңгеге дейін 1,2%-ға төмендеді.

2013 жылғы сәуірде банктік емес заңды тұлғалардың теңгедегі мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 3,0% (2013 жылғы наурызда - 2,8%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша – 6,9% (6,8%) болды.

7. Кредит нарығы

2013 жылғы сәуірде банктердің экономиканы кредиттеуінің жалпы көлемі 10258,6 млрд. теңгені құрап, 1,4%-ға артты (жыл басынан 3,0% өсу).

Ұлттық валютадағы кредиттердің көлемі 7434,3 млрд. теңгеге дейін 2,4%-ға жоғарылап, шетел валютасындағы кредиттердің көлемі 2824,3 млрд. теңгеге дейін 1,1%-ға төмендеді. Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы бір айда 71,8%-дан 72,5%-ға дейін өсті.

2013 жылғы сәуірде ұзақ мерзімді кредиттеу 8298,8 млрд. теңгені құрап, 1,6%-ға өсті, қысқа мерзімді кредиттеу 1959,8 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға ұлғайды. Ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы бір айда 80,8%-дан 80,9%-ға дейін өсті.

2013 жылғы сәуірде заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 7207,7 млрд. теңгеге дейін 0,8%-ға артты, жеке тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 3050,9 млрд. теңгеге дейін 2,9%-ға ұлғайды. Жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы бір айда 29,3%-дан 29,7%-ға дейін өсті.

2013 жылғы сәуірде шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 1402,9 млрд. теңгеге дейін 1,3%-ға өсті, бұл экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінің 13,7%-ын құрайды.

Банктердің экономикаға берілген кредиттерінің неғұрлым айтарлықтай сомасы салалық бөлуде сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 19,9%), құрылыс (13,3%), өнеркәсіп (12,0%), көлік (4,1%) және ауыл шаруашылығы (3,0%) сияқты салаларға тиесілі.

2013 жылғы сәуірде банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютада берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 10,6% (2013 жылғы наурызда – 10,6%), жеке тұлғаларға – 21,8% (21,6%) болды.